

УДК 378.04:796.012.62:616-082.8

DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2023.14.300221>

ORCID 0009-0002-6317-2777

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ЕРГОТЕРАПІЇ В УКРАЇНІ

Любов Кравченко,

докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри культурології;
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

У статті визначено мету – систематизацію сучасних тенденцій підготовки фахівців з ерготерапії (фізичної реабілітації, фізичної терапії, поєднаної зі здоров'ям людини тощо), які здатні самостійно та свідомо обирати пріоритетні напрями діяльності, сприяють усвідомленню ними професійної відповідальності за організацію й результати своєї роботи, творчому підході до прогнозування результатів праці, цілеспрямованому плануванню стратегій і технологій їх досягнення. Майбутні фахівці вміють розробляти та виконувати індивідуальні плани реабілітації в співпраці з іншими спеціалістами в мультидисциплінарній команді і пацієнтом; виявляють порушення діяльності органів і систем організму людини, самостійно застосовують набуті знання, ведуть наукову, консультативну та адміністративну діяльність.

До таких тенденцій віднесено: застосування новітніх технологій, таких як віртуальна реальність, штучний інтелект, телереабілітація та інші, для покращення процесів реабілітації і забезпечення ефективніших та індивідуалізованих методів лікування (інтеграція технологій); увага до розробки індивідуалізованих програм реабілітації, які враховують унікальні потреби та характеристики кожного підопічного (індивідуалізація діяльності); налагодження співпраці фахівців різних галузей (фізіотерапевтів, психологів, соціальних працівників тощо) для створення комплексних програм реабілітації (мультидисциплінарність); зосередженість на розвитку ефективних методів реабілітації та оптимізації витрат ресурсів для підвищення доступності послуг (ресурсна відповідність); надання фахівцям сучасних знань та навичок, необхідних для використання новітніх методів і технологій (загально педагогічна культура); зростаюча увага до включення осіб з інвалідністю в різні сфери суспільного життя, включаючи освіту, працю та розваги (стратегії включення); створення програм та ініціатив, спрямованих на профілактику та раннє виявлення проблем, для уникнення подальших ускладнень (профілактика та раннє втручання).

Сучасні фахівці зі здоров'я людини, фізичної терапії та ерготерапії зобов'язані шляхом засвоєння світоглядних та методологічних основ філософських знань формулювати сучасні уявлення про людину як біоенергетичну істоту та взаємозв'язок її здоров'я з природою і суспільством; ґрунтуючись на знаннях з анатомії, фізіології, валеології, використовуючи методи валеодіагностики та моніторингу фізичного розвитку, планувати професійну та навчально-виховну діяльність, спрямовану на забезпечення фізичного розвитку особистості.

Ключові слова: сучасні тенденції, підготовка фахівців, ерготерапія, фізична терапія, здоров'я людини, технології фізичної реабілітації, мультидисциплінарність підготовки, ресурсна відповідність.

Постановка проблеми. В Україні нині триває період перебудови медицини до сучасних міжнародних вимог, зокрема, проходить реорганізація медичних послуг на основі мультидисциплінарного підходу із залученням фахівців з немедичною освітою, зокрема – фахівців фізичної реабілітації (фізичних терапевтів). Враховуючи теперішній стан заохочення держави до впровадження високих стандартів медичних послуг, існує

необхідність з'ясування перспектив фізичної терапії (фізичної реабілітації) у системі охорони здоров'я нашої країни.

В епоху глобального зниження рівня здоров'я населення України загострюється необхідність відродження природних основ вирішення проблем здоров'я, відбувається зростання попиту на фізично-реабілітаційні послуги, що зумовлює потребу в кваліфікованих фахівцях, здатних розробляти й застосовувати новітні комплексні технології відновлення, зміцнення та збереження здоров'я різних соціально-демографічних груп населення. Фізична терапія, відома також як фізіотерапія, нині тлумачиться важливою складовою системи медичної реабілітації в Україні, адже фахівці фізичної терапії працюють з пацієнтами для відновлення рухливості, зменшення болю, поліпшення функціональності та загального стану здоров'я.

Фізична реабілітація передбачає систему заходів з відновлення та компенсації фізичних можливостей та інтелектуальних здібностей людини, підвищення функціонального стану організму, поліпшення фізичних якостей, психоемоційної стійкості та адаптаційних резервів її організму за допомогою засобів і методів фізичної культури, елементів спорту та спортивної підготовки, масажу, фізіотерапії та природних чинників.

Україна має багатий досвід розвитку фізичної терапії, тому сучасні медичні заклади, включаючи лікарні та клініки, пропонують послуги фізіотерапії. Фахівці фізичної реабілітації використовують різноманітні методи та техніки, такі як терапевтичні вправи, масаж, електротерапія, лікувальні апарати та інші засоби для поліпшення стану пацієнтів. Інтеграція фізичної терапії в загальний медичний процес з метою комплексного відновлення пацієнтів може бути застосованою в лікуванні різноманітних захворювань та травм, а також у післяопераційному періоді відновлення здоров'я.

Кількість людей, що потребують відновлення здоров'я, втраченого з різних причин, постійно зростає, це інваліди (дитинства, виробництва, іншого походження, а також після перенесених захворювань різного характеру); особливу групу становлять спортсмени, оскільки професійні заняття спортом є дуже травматичними; значно збільшилася соціальна група інвалідів воєнних дій. У зв'язку з цим сучасне суспільство потребує висококваліфікованих, компетентних та конкурентоспроможних фахівців з фізичної реабілітації, які завдяки високому професіоналізмові готові ефективно відновлювати стан здоров'я дорослих та дітей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із позицій сьогодення свідчить, що професійна підготовка майбутніх фахівців із валеології, фізичної реабілітації та ерготерапії має бути випереджувальною, враховувати багаторівневість вищої професійної освіти та орієнтуватися на перспективи розвитку цього напрямку підготовки. Водночас Ю. Лляной, О. Степаненко, Н. Белікова переконують, що, в Україні поки що недостатньо розвинена система професійної підготовки фахівців з фізичної реабілітації у поєднанні з валеологічною освітою, які могли б надати кваліфіковану допомогу для досягнення максимальної фізичної повноцінності. Сьогодні близько двадцяти ЗВО України готують фізичних реабілітологів переважно з самоперекваліфікованих медиків або фізкультурників чи масажистів, базовий рівень знань яких не завжди відповідає професійному спрямуванню цієї професійної галузі (Лляной, Степаненко, 2014; Белікова, 2012). Зазначимо, що вітчизняними вченими загалом з'ясовано теоретичний апарат спеціальності «Фізична терапія та ерготерапія», особливо в контексті поєднання зі спеціальністю «Здоров'я людини». Професійну підготовку фахівця фізичної реабілітації Л. Суценко визначає як процес, який відображає науково й методично обґрунтовані заходи ЗВО, спрямовані «на формування протягом певного терміну навчання рівня професійної компетентності особистості, достатнього для проведення фізичної реабілітації різних груп населення регіону й успішної праці в лікувально-профілактичних закладах з урахуванням сучасних вимог ринку праці» (Суценко, 2007); на думку А. Герцика, існує відповідність між національним тлумаченням терміну «фізична реабілітація» та інтернаціональним тлумаченням терміна «фізична терапія» (physical therapy); вони мають близьке змістове навантаження, оскільки ключовими аспектами є, по-перше, спрямування професійної діяльності на функціональне відновлення (реабілітацію) хворих та

неповносправних, по-друге, застосування однакових засобів і методів впливу, серед яких основними є фізичні вправи (Герцик, 2016).

Канадська асоціація фізичної терапії (Canadian Physiotherapy Association) у своєму тлумаченні визначає, що фізична терапія – це професійна галузь охорони здоров'я, спрямована в основному на запобігання і зменшення рухових дисфункцій (серед основних засобів – застосування фізичних вправ), що передбачається й фізичною реабілітацією. Отже, фізична терапія – цілеспрямоване використання фізичних вправ для відновлення здоров'я, фізичного стану та працездатності людей різних вікових груп.

Щоб передати значення англomовного терміна «occupational therapy», у вітчизняній літературі використовують низку слів і словосполучень, до яких належать «ерготерапія», «заняттєва терапія», «працетерапія», «трудотерапія» та «окупаційна терапія». Ерготерапію тлумачать як клієнтоцентричну професію у сфері охорони здоров'я, спрямовану на покращення здоров'я й добробуту людини через її залучення до активної життєдіяльності; ерготерапевти працюють над покращенням функціональних можливостей клієнтів, адаптують діяльність та середовище для виконання бажаних або потрібних клієнтові занять (Д'яченко, 2007). Всесвітня федерація ерготерапевтів (World Federation of Occupational Therapists) підкреслює необхідність застосування різних реабілітаційних технологій і комплексів, що сфокусовані на відновленні втрачених пацієнтом навичок самообслуговування та здатності до виконання завдань як у повсякденному житті, так і в умовах виробничого середовища (Andreieva, Hrytsai, Shykula, 2021).

Виклад основного матеріалу. За результатами професійної підготовки майбутні фахівці з фізичної реабілітації мають демонструвати такі вміння та навички: гностичні (вміння творчо перетворювати набуті знання з професійної та практичної підготовки; самостійно здобувати та поглиблювати знання, генерувати нові ідеї для розв'язання проблем наукової та професійної діяльності); комунікативні (уміння встановлювати контакт і продуктивну взаємодію з реабілітантом; чітко висловлювати й аргументувати власну позицію; вміння проводити консультативно-профілактичну та освітньо-пропагандистську роботу серед різних категорій населення); інформаційні (вміння самостійно здійснювати пошук, збір, систематизацію й аналіз інформації з різних джерел; уміння використовувати сучасні інформаційно-комунікативні технології в професійній і науковій діяльності); дослідницькі (вміння і навички планування, організації та проведення самостійної дослідницько-пошукової роботи з питань фізичної реабілітації різних категорій населення); конструктивні (проектувати та планувати діяльність з фізичної реабілітації та прогнозувати її результати); діагностичні (функціональна діагностика; моніторинг стану реабілітанта в процесі реалізації фізичних реабілітаційних заходів); організаційно-методичні (складання індивідуальної програми фізичної реабілітації для конкретної особи та контролю за ефективністю її реалізації; організація та проведення фізичної реабілітації відповідно до її етапів і періодів для різних категорій осіб; практичне застосування різних засобів і методів фізичної реабілітації); корпоративні (робота в мультидисциплінарній команді фахівців різного профілю) (Лянной, 2014, 2017).

Водночас кожний фахівець із фізичної терапії, ерготерапії має добре володіти теорією і практикою медичної науки стосовно досягнення індивідом оптимального рівня здоров'я, а також мати професійну компетентність застосування традиційних та інноваційних методик оздоровлення (масаж, кисневі процедури, використання мінеральних і термальних вод, сонячної енергії, лікувальних грязей, цілющого кольору, музики, аптечних п'явок, продуктів бджільництва, бальнеотерапії, медитативної техніки, різних рослинних, мінеральних і мікроелементних добавок і коктейлів, а також адаптогенів і антиоксидантів, здорове харчування і регулярні фізичні навантаження) (Бісмак, 2016). Необхідним є завдання вироблення стратегії і тактики розпізнавання відхилень у стані здоров'я індивіда на тій стадії, коли важко вирізнити певну симптоматику і обґрунтувати діагноз патологічного стану (донозологічна діагностика у фазі передхвороби). Таким чином, проблема підготовки фахівців фізичної реабілітації є важливою і з медичної точки зору; проте значно більше

невирішених питань знаходиться в педагогічній площині процесу підготовки фахівців цього напрямку, тому в підготовці фахівців необхідно застосовувати прогресивні методи, технології та підходи у вирішенні проблеми освітніми засобами.

Сучасні фахівці зі здоров'я людини, фізичної терапії та ерготерапії зобов'язані шляхом засвоєння світоглядних та методологічних основ філософських знань формулювати сучасні уявлення про людину як біоенергетичну істоту та взаємозв'язок її здоров'я з природою і суспільством; ґрунтуючись на знаннях з анатомії, фізіології, валеології, використовуючи методи валеодіагностики та моніторингу фізичного розвитку, планувати професійну та навчально-виховну діяльність, спрямовану на забезпечення фізичного розвитку особистості. Іншою тенденцією підготовки є організація науково-педагогічних досліджень з метою забезпечення результативності професійної діяльності, коли, аналізуючи специфіку феномену людини та її здоров'я з позицій системного підходу, здобувач вміє використовувати знання щодо функціонування організму людини на соматичному, психічному й духовному рівнях; розуміє теоретичні положення про передумови та причини виникнення порушень здоров'я індивіда, прагне застосовувати сучасні валеологічні технології у практиці формування, збереження і зміцнення індивідуального здоров'я.

Компетентний фахівець на основі анатомо-фізіологічних і вікових особливостей систем організму людини прагне оцінювати стан здоров'я за фізіологічними показниками (пульс, артеріальний тиск, дихання), проводити неінструментальну діагностику, при необхідності надавати першу медичну допомогу (ПМД), застосовувати холодіві та теплові процедури, з метою загартування осіб різного віку, вміти доцільно використовувати у повсякденному житті природні оздоровчі чинники (сонце, повітря і воду); для забезпечення якості засвоєння рухових дій, швидкої адаптації до умов довкілля, враховуючи програмні вимоги, рівень рухової підготовленості визначати зміст та тематику різних форм роботи, в певній послідовності змінювати умови їх виконання та використання фізкультурного обладнання та природних умов; пропагувати раціональне харчування людей різного віку.

В умовах загострення оздоровчих і демографічних проблем суспільства виникла необхідність створення у закладах вищої освіти нової подвійної спеціальності 014 «Здоров'я людини» і 227 «Фізична терапія та ерготерапія», мета якої полягає в підготовці фахівців оздоровчої спрямованості, які володіють необхідними компетентностями щодо здоров'язбережувальної та здоров'язміцнювальної діяльності.

Підготовка здобувачів за напрямом «Фізична терапія та ерготерапія» містить теоретичний та практичний складники з акцентом на медико-біологічні дисципліни в обсязі програмного матеріалу, що вивчається у процесі теоретичних і практичних занять; спеціальну підготовку в процесі практичних занять в умовах клініки, а також ознайомчої, тренерської та переддипломної практик; інструкторсько-методичне навчання у межах програмного матеріалу, викладеного в методичних рекомендаціях кафедр; професійну підготовку в межах програмного матеріалу, викладеного у робочих програмах (загальний курс, спеціалізація); організаційно-управлінську та науково-методичну підготовку, спрямовану на оволодіння знаннями, вміннями та навичками, достатніми для сумісного з лікарем планування, організації, проведення обліку та контролю ефективності програм фізичної реабілітації на всіх етапах відновлення здоров'я, традиційної та спеціальної працездатності, забезпечення психологічної підтримки людей різновікових категорій

Важливими аспектами підготовки є також діяльність з первинної профілактики захворювань на підставі пропаганди здорового способу життя та усунення чинників ризику; робота з фізичної рекреації, планування навчально-тренувального процесу, самостійних занять, розвитку фізичних якостей, набуття інструкторсько-методичних знань, умінь та навичок з вивчення ефективних методів і засобів реабілітації, у тому числі біотехнічних; психологічна та функціональна підготовка в обсязі вимог, зумовлених рівнем спеціальної спортивної майстерності та психофізичних функцій; розроблення рекомендацій у процесі проведення всіх форм занять, фізкультурно-масових, оздоровчих, профілактичних і спортивних заходів; професійно-прикладна фізична підготовка, психологічна підготовка, яку реалізують спеціально одібраними засобами та методами (Бісмак, 2016; Клапчук, 2014).

До фізкультурно-оздоровчих програм та технологій які застосовуються у підготовці майбутніх фахівців з фізичної терапії та ерготерапії вчені висловлюють такі вимоги:

– наявність освітнього підґрунтя, що містить теоретичні знання про новітні тенденції, досягнення і методики оздоровчих занять, розуміння користі тренувань у коротко- та довгостроковому періоді;

– обов'язкове внесення елементів новизни (заняття просто неба, запрошення чинних спортсменів або провідних інструкторів, проведення майстер-класів і флешмобів у місцях масового перебування людей);

– використання таких форм, методів і засобів викладання, що відповідають потребам та інтересам здобувачів, відповідне планування масової роботи;

– врахування персональних особливостей, індивідуалізація навчання;

– можливість контролювати власний стан здоров'я і реакцію на навантаження, рівень підготовленості тощо;

– наявність кваліфікованих кадрів, що відповідають сучасним запитам здобувачів і працедавців (Беляк, 2012; Лянной, 2017).

На сучасному етапі підготовки фахівців у галузі реабілітації відбуваються численні зміни та вдосконалення, щоб відповідати зростаючим потребам і викликам суспільства. Окреслено низку сучасних тенденцій у цій сфері:

– застосування новітніх технологій, таких як віртуальна реальність, штучний інтелект, телереабілітація та інші, для покращення процесів реабілітації і забезпечення ефективніших та індивідуалізованих методів лікування (інтеграція технологій);

– увага до розробки індивідуалізованих програм реабілітації, які враховують унікальні потреби та характеристики кожного підопічного (індивідуалізація діяльності);

– налагодження співпраці фахівців різних галузей (фізіотерапевтів, психологів, соціальних працівників тощо) для створення комплексних програм реабілітації (мультидисциплінарність);

– зосередженість на розвитку ефективних методів реабілітації та оптимізації витрат ресурсів для підвищення доступності послуг (ресурсна відповідність);

– надання фахівцям сучасних знань та навичок, необхідних для використання новітніх методів і технологій (загально педагогічна культура);

– зростаюча увага до включення осіб з інвалідністю в різні сфери суспільного життя, включаючи освіту, працю та розваги (стратегії включення);

– створення програм та ініціатив, спрямованих на профілактику та раннє виявлення проблем, для уникнення подальших ускладнень (профілактика та раннє втручання).

Ці тенденції відображають сучасний динамічний розвиток галузі реабілітації та свідчать про постійну готовність пристосовувати нові підходи до потреб суспільства, яке стрімко змінюється.

Висновки. Отже, сучасні тенденції розвитку підготовки фахівців означеної спеціалізації, практико-орієнтоване спрямування фахового формування майбутніх фахівців з терапії та реабілітації дають змогу здобувачам вищої освіти самостійно та свідомо обирати пріоритетні напрями діяльності, сприяють усвідомленню ними професійної відповідальності за організацію своєї роботи, творчому підходові до прогнозування результатів праці, цілеспрямованому плануванню стратегій і технологій їх досягнення. Майбутні фахівці вміють розробляти та виконувати індивідуальні плани реабілітації в співпраці з іншими спеціалістами в мультидисциплінарній команді і пацієнтом; виявляють порушення діяльності органів і систем організму людини, самостійно застосовують набуті знання, ведуть наукову, консультативну та адміністративну діяльність.

ЛІТЕРАТУРА

Белікова, Н. О. (2012). *Підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язберезувальної діяльності: теорія та методика*: монографія. Київ: ТОВ «Козарі».

- Беляк, Ю. І. (2012). Спосіб інтегральної оцінки фізичного фітнесу жінок зрілого віку. В кн. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*: зб. наук. праць Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки (№ 4 (20), с. 244-247). Луцьк.
- Бісмак, О. В. (2016). Клінічна діяльність фахівців з фізичної реабілітації в Україні: проблеми та перспективи. *Освітологічний дискурс*, 3 (15), 163-174.
- Герцик, А. (2016). Ресурси системи фізичної реабілітації / фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату. *Слобожанський науково-спортивний вісник*, 5, 22-27. Взято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/snsv_2016_5_6.
- Д'яченко, Т. В. (2007). Стан вивчення проблеми підготовки фахівців-реабілітологів в освітньому просторі України. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 10, 38-41.
- Клапчук, В. В., Зайцева, В. М., Пущина, І. В. (2014). Фізична реабілітація в Україні: історичні відомості і проблемні питання. *Вісник Запорізького національного університету. Фізичне виховання та спорт*, 1, 204-209.
- Лянной, Ю. О. (2017). *Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах*. (Автореф. дис. д-ра пед. наук). Київ.
- Лянной, Ю. О., Степаненко, О. С. (2014). Професійна підготовка бакалаврів та магістрів з фізичної реабілітації (фізичної терапії) у Польщі. В кн. *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення*: матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. конф. (Т. II, с. 197-202). Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка.
- Сущенко, Л. П. (2007). Формування мотивації до успішної професійної діяльності майбутніх фахівців із фізичної реабілітації. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 6, 276-279.
- Andreieva, O., Hrytsai, N., Shykula, R., & Kravchenko, L. (2021). Professional culture formation of future specialists in physical therapy and ergotherapy at higher education institutions. *Journal of physical education and sport*, 21, 2908-2914. DOI: 10.7752/jpes.2021.s5386.

REFERENCES

- Andreieva, O., Hrytsai, N., Shykula, R., & Kravchenko, L. (2021). Professional culture formation of future specialists in physical therapy and ergotherapy at higher education institutions. *Journal of physical education and sport*, 21, 2908-2914. DOI: 10.7752/jpes.2021.s5386.
- Belikova, N. O. (2012). *Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi rehabilitatsii do zdorov'iazberezhvalnoi diialnosti: teoriia ta metodyka [Training of future specialists in physical rehabilitation for health care activities: theory and methodology]*: monohrafiia. Kyiv: TOV «Kozari» [in Ukrainian].
- Beliak, Yu. I. (2012). Sposib intehralnoi otsinky fizychnoho fitnesu zhinok zriloho viku [Method of integral assessment of physical fitness of women of mature age]. In *Fizychnye vykhovannia, sport i kultura zdorov'ia u suchasnomu suspilstvi [Physical education, sports and health culture in modern society]*: zb. nauk. prats Volyn. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky (No. 4 (20), pp. 244-247). Lutsk [in Ukrainian].
- Bismak, O. V. (2016). Klinichna diialnist fakhivtsiv z fizychnoi rehabilitatsii v Ukraini: problemy ta perspektyvy [Clinical activity of physical rehabilitation specialists in Ukraine: problems and prospects]. *Osvitohichnyi dyskurs [Educational discourse]*, 3 (15), 163-174 [in Ukrainian].
- Hertsyk, A. (2016). Resursy systemy fizychnoi rehabilitatsii / fizychnoi terapii pry porushenniakh diialnosti oporno-rukhovoho aparatu [Resources of the system of physical rehabilitation / physical therapy for musculoskeletal disorders]. *Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk [Slobozhan scientific and sports bulletin]*, 5, 22-27. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/snsv_2016_5_6 [in Ukrainian].
- D'iachenko, T. V. (2007). Stan vyvchennia problemy pidhotovky fakhivtsiv-reabilitolohiv v osvitnomu prostori Ukrainy [The state of studying the problem of training rehabilitation specialists in the educational space of Ukraine]. *Pedahohika, psykhologhiia ta medyko-*

- biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu [Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports]*, 10, 38-41 [in Ukrainian].
- Klapchuk, V. V., Zaitseva, V. M., & Pushchyna, I. V. (2014). Fizychna reabilitatsiia v Ukraini: istorychni vidomosti i problemni pytannia [Physical rehabilitation in Ukraine: historical information and problematic issues]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Fizyчне vykhovannia ta sport [Bulletin of Zaporizhzhya National University. Physical education and sports]*, 1, 204-209 [in Ukrainian].
- Liannoi, Yu. O. (2017). *Teoretychni i metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh mahistriv z fizychnoi reabilitatsii u vyshchyykh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodological principles of professional training of future masters in physical rehabilitation in higher educational institutions]*. (Extended abstract of D diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Liannoi, Yu. O., & Stepanenko, O. S. (2014). Profesiina pidhotovka bakalavriv ta mahistriv z fizychnoi reabilitatsii (fizychnoi terapii) u Polshchi [Professional training of bachelors and masters in physical rehabilitation (physical therapy) in Poland]. In *Suchasni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu riznykh hrup naseleattia [Modern problems of physical education and sports of different population groups]*: materialy XIV Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Vol. II, pp. 197-202). Sumy: SumDPU imeni A. S. Makarenka [in Ukrainian].
- Sushchenko, L. P. (2007). Formuvannia motyvatsii do uspishnoi profesiinoi diialnosti maibutnikh fakhivtsiv iz fizychnoi reabilitatsii [Formation of motivation for successful professional activity of future specialists in physical rehabilitation]. *Pedahohika, psykhohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu [Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports]*, 6, 276-279 [in Ukrainian].

MODERN TRENDS IN OCCUPATIONAL THERAPY SPECIALIST TRAINING IN UKRAINE

Liubov Kravchenko,

Doctor of Pedagogical Sciences, Full Professor,
Professor of the Department of Cultural Studies;
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

The article defines the goal, which is the systematization of modern trends in occupational therapy specialist training (physical rehabilitation, physical therapy combined with human health, etc.), who can independently and consciously choose priority areas of activity, realize professional responsibility for the organization and results of their work, approach creatively to predict work results and plan strategies and technologies for their achievement, acquire and consolidate skills and abilities; develop and implement an individual rehabilitation plan in cooperation with other specialists in the multidisciplinary team and the patient; describe violations of the functioning of organs and systems of the human body; independently and creatively apply acquired knowledge, and carry out scientific, administrative and advisory activities.

These trends include: the usage of the latest technologies, such as virtual reality, artificial intelligence, TV-rehabilitation, and others, to improve rehabilitation processes and ensure more effective and individualized treatment methods (technology integration); attention to the development of individualized rehabilitation programs that take into account the unique needs and characteristics of each person (individualization of activities); establishment of cooperation of specialists in various fields (physiotherapists, psychologists, social workers, etc.) to create comprehensive rehabilitation programs (multidisciplinary); focus on the development of effective methods of rehabilitation and optimization of resource costs to increase the availability of services (resource matching); providing specialists with modern knowledge and skills necessary for using the latest methods and technologies (pedagogical culture in general); growing attention to the inclusion of persons with disabilities in various spheres of social life,

including education, work, and entertainment (strategies of inclusion); creation of programs and initiatives aimed at prevention and early detection of problems to avoid further complications (prevention and early intervention).

Modern specialists in human health, physical therapy, and occupational therapy are obliged to formulate modern ideas about a person as a bioenergetic being and the relationship of his health with nature and society by assimilating the worldview and methodological foundations of philosophical knowledge, based on knowledge of anatomy, physiology, valeology, using methods of vale-diagnostics and monitoring of physical development, plan professional and educational activities aimed at ensuring the physical development of the individual.

Keywords: *modern trends, specialist training, occupational therapy, physical therapy, human health, physical rehabilitation technologies, multidisciplinary training, resource adequacy.*

Надійшла до редакції 27.07.2023 р.